

COVID-19 PANDEMİSİNİN ONKOLOJİ HASTALARI ÜZERİNE ETKİLERİ

Ahmet BARAN¹

1. COVID-19 hastalığı kanser hastalarında daha mı sık görülür?
2. COVID-19 hastalığının kliniği kanser hastalarında daha mı şiddetli seyreder?
3. COVID-19 pandemisi sürecinde kemoterapi almak sakıncalı mıdır?
4. COVID-19 PCR testi tedavi alacak kanser hastalarında rutin olarak yapılmalı mıdır?
5. COVID-19 pandemisi sürecinde onkoloji hastalarının yönetimi nasıl olmalıdır?

GİRİŞ

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de önemli bir halk sağlığı sorunu olan kanserler, 2018 yılında tüm dünyada 9.6 milyon kişinin ölümüne sebebiyet vermiştir (1). Türkiye'de ise her yıl 170 bine yakın yeni kanser tanısı konulmakta olup her yıl 90 binden fazla insan hayatını kaybetmektedir. Ülkemizdeki ölümlerin yaklaşık %20'si kanserler nedeniyle olmaktadır. COVID-19 pandemisi döneminde gerek kanser kontrol programları gerekse de kanserle mücadelenin devamlılığının sağlanması gerekmektedir (2).

COVID-19 enfeksiyonunun daha çok yaşlı ve komorbid hastalığı olan insanlarda şiddetli ve ölümcül seyrettiği bilinmektedir. Kanser başlı başına önemli bir komorbid hastalıktır. Gerek hastalığın kendisi gerekse de kanser nedeniyle verilen tedaviler bu grup insanları enfeksiyonlara karşı daha hassas duruma

¹ Uzm. Dr. Ahmet BARAN, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Samsun Eğitim ve Araştırma Hastanesi
drahmetbaran19@gmail.com

Bu dönemde kür sağlanmış takipli hastaların veya ağızdan ilaçlarla takip edilen hastaların klinik duruma göre toksisite değerlendirmesi tele-tıp yöntemiyle yapılmalı, radyoloji görüntülemelerinde opsiyon kullanılarak ertelemeler yapılmalıdır.

Aktif tedavi alan ve COVID-19 saptanan hastaların kemoterapi ve immünoterapi tedavilerine ara verilmeli, COVID-19 için tedavileri tamamlandıktan sonra izolasyon ve negatif PCR testi sonrası tekrar tedavi açısından değerlendirilmesi sağlanmalıdır (2).

Kanser tanısı olup tedavi alan hastalar bu dönemde hem hastalığın ilerleme endişesi hem de COVID-19 endişesini beraber yaşamaktadırlar. Aynı endişeyi kanser hastaları ile uğraşan sağlık çalışanlarının yaşadığı da bir gerçektir. Hem bu dönemde kendini korumak, hastayı korumak ve kanser hastasının tedavisini aksatmadan vermeye çalışmak oldukça stresli bir durumdur. Bu dönemde klinik çalışma yapmak oldukça zor olması nedeniyle anlattıklarımız genel olarak klavuz önerileri sınırlanmaktadır. Pandemi süreci ilerledikçe yapılacak klinik çalışmalar ile öneriler netleşecektir diye düşünmekteyim.

KAYNAKLAR

1. World Health Organization (2020). Weekly epidemiological update - 10 November 2020. (22.11.2020 tarihinde <https://www.who.int/publications/m/item/weekly-epidemiological-update---10-november-2020> adresinden ulaşılmıştır).
2. Yalçın Ş, Çılbır E, Karadurmuş N, Özet A, Turhal NS. COVID-19 Pandemisi Döneminde Tıbbi Onkolojide Kanserli Hastaya Yaklaşım İlkeleri. Yalçın Ş, Özet A, editörler. Kanser ve COVID-19 Pandemisi. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2020. P.45-9.
3. Kebudi, R. COVID-19 Pandemia: Global Consequences for Oncology. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Bilimlerinde İleri Araştırmalar Dergisi 2020; 1 (3). DOI:10.26650/JARHS2020-S1-0013
4. Yu J, Ouyang W, Chua MLK. SARS-CoV-2 transmission in cancer patients of a tertiary hospital in Wuhan. JAMA Oncol 2020 Jul 1;6(7):1108-1110. doi: 10.1001/jamaoncol.2020.0980
5. Shamsi H, Alhazzani W, Alhurairi A. A Practical Approach to the Management of Cancer Patients During the Novel Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Pandemic: An International Collaborative Group. Oncologist. 2020 Jun; 25(6): e936–e945. doi: 10.1634/theoncologist.2020-0213.
6. Rogado j, Obispo B, Pangua C. COVID-19 transmission, outcome and associated risk factors in cancer patients at the first month of the pandemic in a Spanish hospital in Madrid. Clin Transl Oncol. 2020 May 25 : 1–5. doi: 10.1007/s12094-020-02381-z
7. Bertuzzi AF, Marrari A, Gennaro N. Low Incidence of SARS-CoV-2 in Patients with Solid Tumours on Active Treatment: An Observational Study at a Tertiary Cancer Centre in Lombardy, Italy. Cancers (Basel). 2020 Sep; 12(9): 2352. doi: 10.3390/cancers12092352
8. Richardson S, Hirsch JS, Narasimhan M. Presenting Characteristics, Comorbidities, and Outcomes Among 5700 Patients Hospitalized With COVID-19 in the New York City Area. JAMA. 2020 May 26;323(20):2052-2059. doi: 10.1001/jama.2020.6775.
9. Xu Z, Shi L, Wang Y, Zhang J. Pathological findings of COVID-19 associated with acute respiratory distress syndrome. Lancet Respir Med. 2020 doi: 10.1016/S2213-2600(20)30076-X.

10. Miyashita H, Mikami T, Chopra N. Do patients with cancer have a poorer prognosis of COVID-19? An experience in New York City. *Ann Oncol.* 2020 Aug;31(8):1088-1089. doi: 10.1016/j.annonc.2020.04.006. Epub 2020 Apr 21.
11. Novel Coronavirus Pneumonia Emergency Response Epidemiology Team . The epidemiological characteristics of an outbreak of 2019 novel coronavirus diseases (COVID-19) in China. *Zhonghua Liu Xing Bing Xue Za Zhi* 020;41:145-151. DOI: 10.3760/cma.j.issn.0254-6450.2020.02.003
12. Giannakoulis VG, Papoutsi E, Siempos I. Effect of Cancer on Clinical Outcomes of Patients With COVID-19: A Meta-Analysis of Patient Data. *JCO Glob Oncol.* 2020; 6: GO.20.00225. doi: 10.1200/GO.20.00225
13. American Society of Clinical Oncology (2020). ASCO Coronavirus Resources. (22.11. 2020 tarihinde <https://www.asco.org/asco-coronavirus-information/> adresinden ulaşılmıştır).
14. Russell B, Moss C, George G. Associations between immune-suppressive and stimulating drugs and novel COVID-19-a systematic review of current evidence. *Ecancermedicallscience.* 2020 Mar 27;14:1022. doi: 10.3332/ecancer.2020.1022. eCollection 2020
15. NCCN Hematopoietic Growth Factors.Short-Term Recommendations Specific to Issues with COVID-19 (SARS-CoV-2) <https://www.nccn.org/COVID-19/>.
16. Burki TK. Cancer guidelines during theCOVID-19 pandemic. *Lancet Oncol.* 2020;21(5):629-30.
17. Novello S, Camps C, grossi F, Mazieres J,Abrey L, Vernejoux JM, et al. Phase II study of sunitinib in patients with non-small cell lungcancer and irradiated brain metastases. *J Thorac Oncol.* 2011;6(7):1260-6
18. Ray-Coquard I, Favier L, Weber B, RoemerBecuwe C, Bougnoux P, Fabbro M, et al. Everolimus as second-or third-line treatmentof advanced endometrial cancer: EnDORAD, a phase II trial of gInECO. *Br J Cancer.* 2013;108:1771-7.
19. COVID 19 Pandemic Breast Cancer Consortium.COVID-19 Guidelines for Triage of Breast Cancer Patients. American College of Surgeons. 2020
20. Mohler jl, et al. Prostate Cancer, Version2.2019, NCCN Clinical Practice Guidelines in Oncology. *j Natl Compr Canc Netw.* 2019;17(5):479-505
21. Muralidhar V, Dee EC, D’Amico AV. Sequencing Treatments for Cancer During the COVID-19 Pandemic. *Am J Clin Oncol.* 2020 Jul;43(7):457-458. doi: 10.1097/COC.0000000000000717.
22. T.C. Sağlık Bakanlığı (2020). COVID-19 Bilgilendirme Sayfası. (22.11.2020 tarihinde <https://COVID19.saglik.gov.tr/TR-66300/COVID-19-nedir-.html> adresinden ulaşılmıştır).
23. ESMO (2020). Cancer Patient Management During The Covid-19 Pandemic. (22.11.2020 tarihinde <https://www.esmo.org/guidelines/cancer-patient-management-during-the-COVID-19-pandemic> adresinden ulaşılmıştır).
24. T.C. Sağlık Bakanlığı (2020). COVID-19 Rehberi. (22.11.2020 tarihinde <https://COVID19.saglik.gov.tr/TR-66301/COVID-19-rehberi.html> adresinden ulaşılmıştır).
25. ASCO Special report: Guide to cancer care delivery during the COVID-19 pandemic. May 19, 2020. <http://www.asco.org/sites/new-www.asco.org/files/content-files/2020-ASCO-Guide-Cancer-COVID19.pdf> (Accessed on May 20, 2020).
26. ESMO Management and Treatment Adapted Recommendations in the COVID-19 Era:lung Cancer: European society for Medical Oncology; 2020 [Available from: <https://www.esmo.org/guidelines/cancer-patient-management-during-the-COVID-19-pandemic/lung-cancer-in-the-COVID-19-era>].